

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

GUADASSUAR

LA RIBERA ALTA

ACADEMIA
VALENCIANA
DELLINGÜA

AJUNTAMENT
DE GUADASSUAR

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Tecnicolingüístics

RECULL I TEXT
J. Enric Mut i Ruíz

DISSENY
Vicent Almar

MAQUETACIÓ I GRAFISME
Guillermo Tomás Lull

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Guadassuar, 148

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Guadassuar

ISBN: 978-84-482-5463-6
Depòsit legal: V-4825-2010
Impressió: gràfiques **vimar**
Ajuntament de Sagunt • Tel. 96 159 63 31 • Horari • Adreça

www.avl.gva.es

GUADASSUAR

Guadassuar, municipi de la comarca de la Ribera Alta, està situat a la vora esquerra del riu Xúquer, amb una extensió total de 35,23 km². Limita al nord amb els termes de Tous, l'Alcúdia, Carlet i Alginet; a l'est, amb Algemesí; al sud, amb Alzira, Massalavés, Montortal i la partida del Ressalany de Benimodo, i a l'oest, amb Tous. Compta amb 6.189 habitants, amb un augment generat per la recepció d'immigrants.

El poble està situat a 25 metres sobre el nivell del mar. El terme en general és pla, com ho explicita l'existència de partides denominades *el Pla*, si exceptuem l'àrea muntanyenca de la Garrofera, àrea d'aprofitament forestal que des del segle XVIII s'ha transformat i en gran part s'ha dedicat a l'agricultura (l'Heretat dels Flares, etc.). En la resta hi ha alguns tossals, alters i alterons, que antigament, abans de ser regats amb sènies, formaven xicotets boscs, com indiquen els noms *el Pinaret*, al voltant del pi Redó, o el *carrascal de Fentina*. D'altra banda, cal relacionar el topònim *la Font Roja* amb el seu veí *el Ressalany*, 'el fontanal'. En la zona clàssica del secà, a l'altra banda del riu Magre, observem la presència de motors, alguns dels quals s'instal·laren cap al 1906.

La superfície conreada del terme és d'unes 2.400 ha, de les quals 2.100 són de regadiu; estes terres, que es dediquen principalment al conreu de cítrics i fruiters (caquis...), aprofiten les aigües de la séquia Real, de la séquia de Carlet, dels pous i canals de la Reva i del transvasament Xúquer-Túria. El secà comprén unes 300 ha, plantades de garrofers, oliveres, etc., actualment en retrocés. L'activitat principal de Guadassuar ha sigut tradicionalment l'agricultura, però en estos moments són més importants els sectors de servicis i la indústria de transformació.

Si al segle XVI l'expansió demogràfica va estar lligada al conreu de la morera, al segle XVIII, al cultiu de l'arròs. La zona de marjal, situada entre els termes de Guadassuar i Alzira (camí de la Marjal, Fondos de Maranyent, etc.), va ser dessecada definitivament en la primera mitat del segle XX per a ser dedicada al tarongerar; la toponímia conserva referències als drenatges des d'antic (séquia de la Palafanga, séquia dels Cadufets, etc.).

El topònim major ens indica l'origen islàmic de la població. Carme Barceló el fa derivar de *wád aswá*, 'riu més pla, la part més plana d'allà el riu', que s'adequa bastant a la topografia del terme. Este origen ha estat documentat arqueològicament, ja que el campanar de la vila està assentat sobre les restes d'una torre de guaita islàmica. El nom de la població es documenta per primera vegada el 1246, quan Jaume I dicta una sentència, en què autoritzà la instal·lació dels cristians en les alqueries musulmanes de

«Legena, Albotayner, Axara, Aurin, Fantina, Cudiasuar et Terrachona», alqueries totes dels termes d'Algemesí i Guadassuar. Més problemàtica és l'etimologia de *Fantina*, que sembla un topònim de l'època romana (*Oufentina tribus*), igual que la desapareguda *Tarragona*.

A partir del segle XIV Guadassuar inicia una certa expansió i obté l'autorització per a erigir una parròquia pròpia (1340), mentre que no aconseguirà la segregació d'Alzira fins al 1581, amb l'obtenció del títol d'*universitat* de mans del rei Felip II, arran del fortíssim creixement experimentat pels beneficis del conreu de la morera i la seua exportació fraudulenta a Castella. Durant este període (1560-1586) Joan Matalí construiria la grandiosa església de Sant Vicent Màrtir, actualment amb categoria de monument, en la qual destaca l'excel·lent portada renaixentista (1577-1578). Alzira conservaria, però, la jurisdicció criminal i mer imperi fins al 1731, quan Felip V atorgà el títol de *vila reial* a Guadassuar.

A la seua administració, com a *universitat reial*, se li assignaren en diverses èpoques els territoris dels senyorius del Paraxet, Montortal, Prada i el Rossalany. A nivell municipal, encara perduren diversos topònims vinculats a l'època foral: la partida del *Realenc*, la séquia del *Realenc*, el molí del *Realenc*, el molí del Mig o del *Batle* i la séquia del *Batle*, tot i la corrupció escrita que ha patit el topònim (*Vale*).

En l'àrea oest del terme observem la presència de topònims d'origen castellà, ja que per allí discorre la frontera lingüística i perquè molts propietaris actuals són de Tous. Cal dir, però, que si ens remetem a la documentació medieval (delimitació del terme amb Tous de 1628) la totalitat dels topònims són valencians (Canelles, Cotelles, la mallada dels Caragols, el tossal del Cantalar, el barranc de la Manyana, etc.).

Actualment el municipi està experimentant una gran transformació, amb l'aparició de polígons industrials, en detriment de la tradicional activitat agrícola, que viu el problema de la falta de relleu generacional i la manca de beneficis per falta de competitivitat, entre altres raons. Altres projectes urbanístics de gran volum (urbanitzacions en sèrie i camps de golf) poden fer desaparèixer una gran part del tresor toponímic conservat fins ara. Esperem que les nostres autoritats i la societat general fomenten la utilització i asseguruen la pervivència de les denominacions tradicionals.

RELACIÓ DE TOPÒNIMS

ELEMENTS FÍSICS I VIES DE COMUNICACIÓ

Orografia

Collado de Cotelles
Collado de la Garrofera
Cotelles
l'Escala Nova
l'Escala Vella

Lloma de la Senda de Miquel Fonts
Puntal de la Costera
Puntal de la Lloma del Mig
Ximot

Hidrografia natural

Barranc d'Antella
Barranc de la Garrofera
Barranc de Montortal
Barranc de Prada
Barranc de Ximo
Barranc del Tio Miquel de Castelló

Barranc Fondo
Barranquet Salat
Font de la Garrofera
Rambla de la Senyora
Riera de la Florentina
Riu Magre

Hidrografia artificial

Canal Xúquer-Túria
Depòsit d'aigua
Depuradora
el Derramador
Motor de Jornet
Motor de Lledó
Motor de Pedreguer
Motor de Sant Vicent
Motor del Císcar
Motor del Mont Carmel
Motor dels Atrevits
Pou de la Font Roja
Séquia d'Orí
Séquia de Bord
Séquia de Cabanes
Séquia de Carlet
Séquia de l'Alfarella
Séquia de l'Alteró

Séquia de l'Anguilera
Séquia de l'Argilagar
Séquia de la Cova
Séquia de la Figuereta
Séquia de la Palafanga
Séquia de la Perera
Séquia de la Reva
Séquia de les Forquetes
Séquia de Prada
Séquia de Qüernes
Séquia del Batle
Séquia del Braçal Nou
Séquia del Comte
Séquia del Mas Roig
Séquia del Pla d'en Gamell
Séquia del Realenc
Séquia dels Alberells
Séquia dels Cadufets

Séquia Nova
Séquia Real d'Algemesí

Séquia Real del Xúquer
Séquia Vella

Vies de comunicació

Assagador del Pollet
Camí d'Albalat
Camí d'Alginet
Camí d'Alzira
Camí d'Antella
Camí de Carlet
Camí de Carlet a Tous i a la
Garrofera
Camí de Fentina
Camí de l'Anguilera
Camí de la Casa de Requena
Camí de la Casa del Pi
Camí de la Doctora
Camí de la Font del Pernil
Camí de la Font Roja
Camí de la Garrofera
Camí de la Mallada de les Cabres
Camí de la Marjal
Camí de la Mata
Camí de la Muntanya
Camí de la Perola
Camí de la Quitorra
Camí de la Serratella

Camí de la Terra Blanca
Camí de Montortal
Camí de Tous a Alzira
Camí de Tous i de la Mina
Camí de Xàtiva
Camí del Cano
Camí del Carrascal (o Carretera
d'Alginet)
Camí del Cementeri
Camí del Molí de Genís
Camí del Motor
Camí dels Algepsars
Camí dels Fondos
Camí dels Llauradors
Camí dels Olivarons
Camí Nou del Pont Estret
Camí Prohibit el Pas
Camí Vell de l'Alcúdia
Carretera d'Algemesí
Carretera d'Alzira
FGV Bétera-Vilanova de Castelló
Pont Estret

Altres llocs d'interés

Magatzem
Àrea Recreativa de la Garrofera
Camp de tir
Cementeri
el Triturador
Ermita de Sant Roc
Fàbriques

Granja
Hivernacle
Pi Redó
Planta de residus
Poliesportiu municipal
Teular dels Fenollar

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Casa d'Anglès	Casa de Vicià
Casa de Belda	Casa del Jugador
Casa de Bello	Casa del Mas
Casa de Carpi	Casa del Tragante
Casa de Celestí	Casa dels Dos Germans
Casa de Cogollos	Casa dels Flares
Casa de Comenge	Cases de la Garrofera
Casa de Facund	Caseta de Mares
Casa de Fenollar	Caseta de Roca
Casa de la Doctora	Caseta del Mamellut
Casa de Linus	Caseta del Sord
Casa de Macià	Corral de Català (o Casa de Català)
Casa de Maties	Corral de la Garrofera
Casa de Monjo	Corral del Rei
Casa de Niclòs (o Motor de Niclòs)	Guadassuar
Casa de Plaça (o Motor de Plaça)	la Parreta
Casa de Puça	Molí de l'Ermita
Casa de Ramon	Molí del Mig
Casa de Requena	Molí del Realenc (o Molí d'Alinyo)
Casa de Roncal	Molí Pinet
Casa de Serafi	Torre del Borrero
Casa de Soler	Urbanització
Casa de Teruel	Vil·la Amparín
Casa de Tortosa	Vil·la Vidal
Casa de Vendrell	

Partides i paratges

Canelles	el Carrascal
Costera de la Dona	el Casupet
Cotelles	el Císcar
el Barranc	el Mas
el Braçal Nou	el Mas Roig
el Cano	el Pinaret

el Pla (o Pla del Roser)
el Pla d'en Gamell
el Pla d'en Gamellet
el Pont Roig
el Racó d'Onofre
el Racó de Boix
el Raconàs
el Realenc
el Teularet
el Tossalet
els Alberells
els Fondos de Maranyent
els Olivarons
Fentina
Finca de Paco Camino
Finca del Pelat
Hort de Pere
Hort del Roser
l'Alter
l'Anguilera
l'Argilagar
l'Escorredor
l'Heretat dels Flares

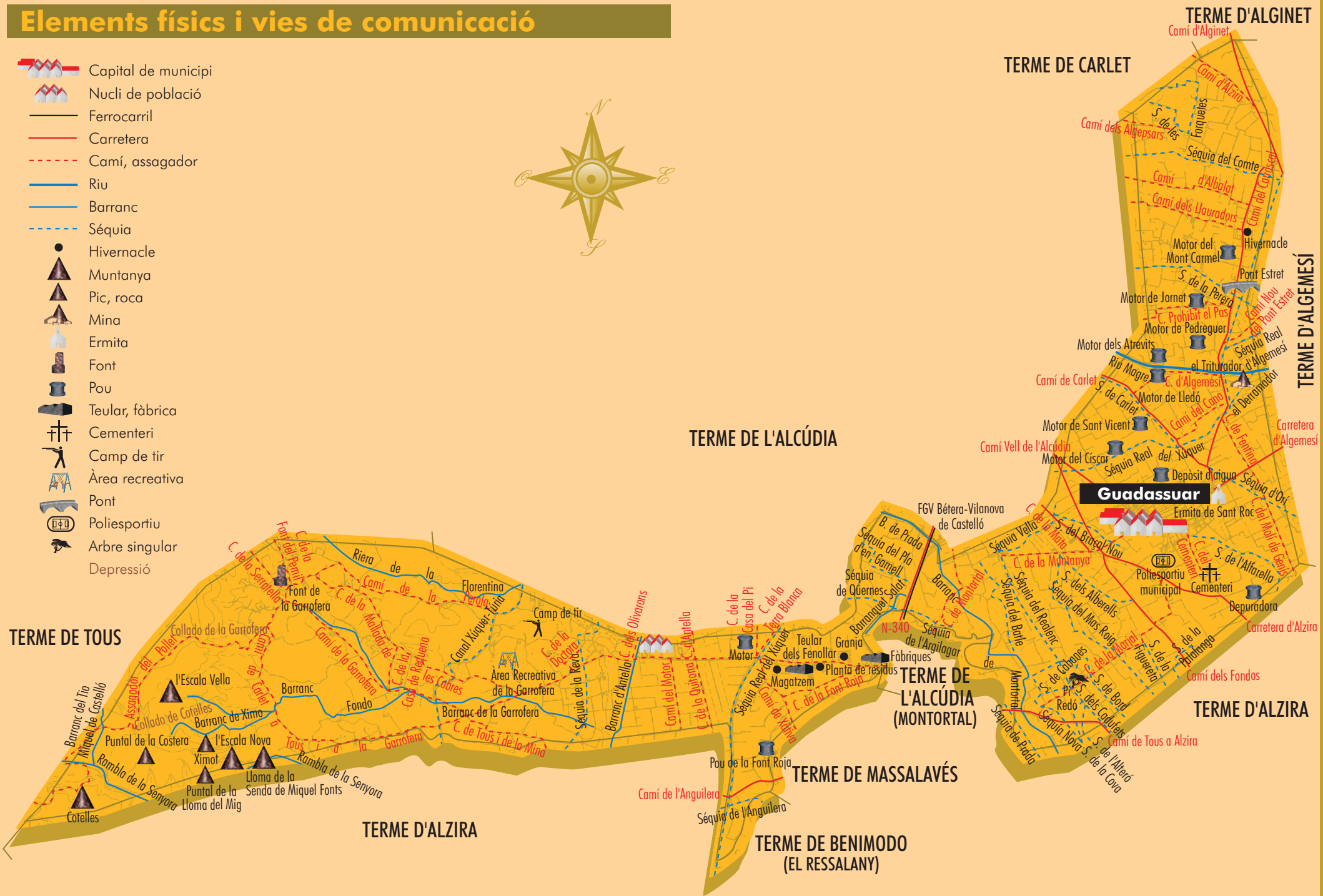
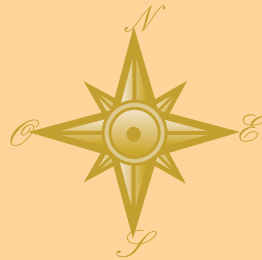
la Boquera
la Cadireta
la Canaleta
la Casa de Maties
la Casa del Pi
la Casa dels Flares
la Cubella
la Foia
la Font Roja
la Garrofera
la Mallada de les Cabres
la Perola
la Séquia de Carlet
la Vall d'Hebron
les Basses
les Comes
les Moletes
Maranyent
Oliver
Pixa-sang
Prada
Qüernes
Siurana

Gran divisió de terme

la Garrofera

Elements físics i vies de comunicació

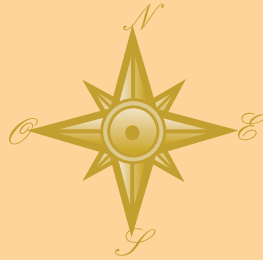
- Capital de municipi
- Nucli de població
- Ferrocarril
- Carretera
- Camí, assagador
- Riu
- Barranc
- Séquia
- Hivernacle
- Muntanya
- Pic, roca
- Mina
- Ermita
- Font
- Pou
- Teular, fàbrica
- Cementeri
- Camp de tir
- Àrea recreativa
- Pont
- Poliesportiu
- Arbre singular
- Depressió

Presència humana

- Capital de municipi
- Nucli de població
- Ferrocarril
- Carretera
- Riu
- Barranc
- Mas, casa, corral
- Paratge
- Partida

GRAN DIVISIÓ DE TERME

TERME DE TOUS

TERME DE L'ALCÚDIA

TERME DE CARLET

TERME D'ALGINET

TERME D'ALGEMESÍ

Guadassar

TERME DE L'ALCÚDIA (MONTORTAL)

TERME DE MASSALAVÉS

TERME D'ALZIRA

TERME D'ALZIRA

TERME DE BENIMODO (EL RESSALANY)